

Kontakt

Høst & Søn

Tina Christiansen

+45 3341 1815

TC@rosinante-co.dk

Lisa Gardum Andersen

+45 3341 1833

LGA@rosinante-co.dk

Hjemmeside

www.rosinante-co.dk

Her kan du finde
yderligere inspiration.

ZOOM – tæt på, virkeligt

Kære dansklærere

Fra forlaget Høst & Søn vil vi her gerne fortælle lidt om vores Zoom-serie, og hvordan de nyeste bøger i serien kan bruges i danskundervisningen på de ældste klassetrin.

ZOOM-SERIEN består primært af stærke, realistiske ungdomsbøger fortalt i et sprog og omfang, så den mindre stærke læser også kan være med: Zoom-bøgernes layout, format og font er tilrettelagt med hensyntagen til den svage læser. Derfor er en Zoom-bog på 150-200 sider, ordvalg og komposition er ikke for kompleks, lixtal er mellem 19 og 26 (fremgår af kolofonen), og der er ca. 1.200 enheder pr. side. De nyeste Zoom-bøger er skrevet af danske forfattere med noget på hjerte, om emner som rører de unge læsere. Derfor kan alle unge få glæde og udbytte af at læse Zoom-bøgerne, uanset læseniveau! Det gør Zoom-bøgerne velegnede til værklæsning på grundskolens ældste klassetrin.

I dette katalog giver vi en kort præsentation af de nyeste Zoom-bøger og forfatterne sammen med nogle forslag til, hvordan elevernes arbejde med hver enkelt roman kan gribes an i undervisningen, inkl. læringsmål. Det er ikke udførligt planlagte undervisningsforløb, men

nogle få konkrete håndtag til at komme i gang med tekstarbejdet: *Hvad er særligt for den enkelte bog? Tematik? Personkarakteristik? Perspektivering?* Formålet er at inspirere dig som lærer til at selv at sætte aktiviteter i gang for eleverne.

Kataloget udkommer digitalt og kan frit downloades og printes. To gange om året, i hhv. februar og august måned, udgiver Høst & Søn 2-4 nye Zoom-bøger, og i forbindelse med udgivelsen vil kataloget her blive opdateret med præsentation og undervisningsforslag til de nye titler.

På Høst & Søn håber vi, at du vil blive inspireret af kataloget, at de unge vil få nogle gode læseoplevelser, og at I sammen får nogle interessante diskussioner om litteraturen og de refleksioner, som bliver sat i gang af læsningen.

God fornøjelse!

De bedste hilsener fra

Lisa Gardum Andersen

(dansklærer & marketingkonsulent)

Tina Christiansen

(forlagskoordinator)

INDHOLD

REDAKTIONELT

Introduktion til undervisningsforslagene ... 4

SANDRA SCHWARTZ

Sort Lucia 6

TRINE BUNDSGAARD

Hvem kender Luna? 8

ANJA HITZ

Sol solo superglue 12

CAMILLA WANDAHL & SANDRA SCHWARTZ

Forræderiske hjerter 16

HENRIK NILAUS

Slip køterne fri 20

PALLE SCHMIDT

Zahira 24

CAROLINE ØRSUM

Wiki over Miss Elises elendige liv 28

NASSRIN EL HALAWANI

Blottet 32

CAMILLA WANDAHL

Før og efter Selma 36

ANNETTE BJØRG

Frihjul 40

METTE VEDSØ

Stav til psyko 41

Introduktion til undervisningsforslagene

Undervisningsforslagene til hver enkelt titel er henvendt direkte til eleverne og kan på den måde benyttes som arbejdsark. Opgaverne til hvert værk har et eller flere analytiske og fortolkningsmæssige fokus. Dvs. at ikke alle traditionelle analyseredskaber for romaner bruges på alle de omtalte værker, men et udvalg af dem som vi vurderer passer bedst i sammenhængen.

Alle undervisningsforslag her i kataloget er inddelt i fire afsnit:

- FØR DU LÆSER, der beskæftiger sig med forforståelse på forskellige måder.
- MENS DU LÆSER, der lægger op til fokusområder under selve læsningen.
- EFTER LÆSNING, der indeholder dels øvelser i forlængelse af de første to afsnit, dels meddigtende øvelser eller andet, der beskæftiger sig med f.eks. et værks tematik.
- Og til sidst PERSPEKTIVERENDE LÆSNING, der giver bud på andre værker at samlæse med. De foreslåede perspektiverende værker hænger tematisk sammen med hovedværket, men kan adskille sig form- eller genremæssigt derfra.

I opgaverne arbejdes der med følgende videns- og færdighedsmål fra *Fælles Mål for dansk* efter 9. klasse:

- LÆSNING

Eleven kan sammenfatte informationer fra flere tekster

Eleven kan diskutere mulige udfald af situationer beskrevet i tekster

Eleven kan sætte tekster ind i sammenhæng

- FREMSTILLING

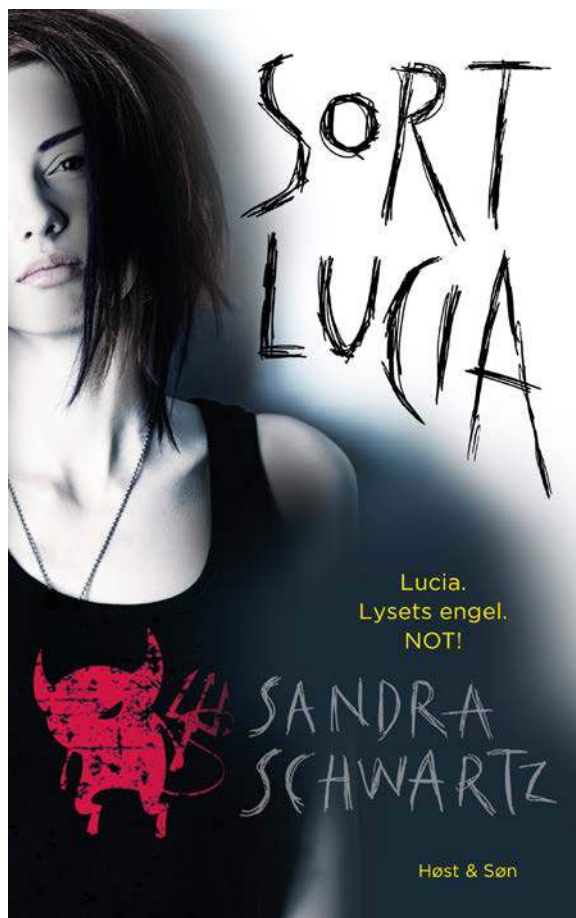
Eleven har viden om sproglig stil

- FORTOLKNING

Eleven har viden om identitetsfremstillinger

Eleven har viden om genrer, sprog, symbolik, forfatter, værk og fortæller

Eleven har viden om metoder til fortolkning

Sandra Schwartz

Sort Lucia

Lucia har mistet sin mor og føler sig holdt uden for i skolen: »Jeg er ligeglad, jeg hader december. Det er den værste måned. Når andre tæller ned til jul, tæller jeg ned til katastrofe. Og jeg behøver ikke engang at vente til den 24.« (Citat fra bogen).

Lucia hader december. Især den 13. december, Luciadag. Dagen hun er født og opkaldt efter, og dagen det unævnelige skete. I skolen er hun en freak. Hendes eneste ven er Ghita, og det er kun fordi, solo er no go, medmindre man har et seriøst dødsønske. Alligevel går Lucia med på sin fars ide om, at hun skal holde en stor fødselsdagsfest for klassen.

Sort Lucia er en stærk fortælling om sorg, savn og svigt, men også om tilgivelse, håb og en totalt latterlig ønskeliste, der får større betydning, end man skulle tro.

Pressen skriver:

»Sort Lucia er en smuk roman, som ikke kun sætter fokus på det at være ung, men også de mange dele af det: sorg, tab, savn, svigt, accept, tilgivelse og et håb om at det hele nok skal gå. << 9/10 – *Bookeater*

»Om venskaber og kærlighed, og om at vælge at åbne sit hjerte og finde glæden igen. For dig, der godt kan lide at tude over en god bog.<< – *Johanne Elvers Madsen, Lektør*

Sandra Schwartz (f.1979) er uddannet på Statskundskab, debuterede som forfatter i 2012, og har fået udgivet bøger for både begynderlæsere og unge. Sandra holder gerne skriveworkshops og fortæller om sit forfatterskab på skoler og biblioteker. I 2012 startede hun Forfatterspirernes Skriveklub i Valby, som i dag er en stor succes og kører på sin 12. sæson. Sandra Schwartz er optaget af den gode historie, der tager afsæt i den hverdag, som børnene og de unge kender, og de fantastiske universer, de drømmer om. Hun tror på, at en god historie bygger bro mellem verdener, drøm og virkelighed – og ikke mindst mellem mennesker.

Læs mere på sandraschwartz.dk

UNDERVISNINGSFORSLAG til Sandra Schwartz / SORT LUCIA

FØR DU LÆSER

Hvad forventer du af romanen, når du ser på bogens forside og bogens titel? Skriv nogle linjer om dette og kom for eksempel ind på:

- **Hvilke modsætninger** findes i teksten og på billedet?
- **Hvilken stemning** udtrykker forsiden?
  - Pigens udtryk
  - Farverne – hvilken symbolik findes her?
  - Citatet: ”Lucia. Lysets engel. NOT!”

MENS DU LÆSER

- **Ønskesedlen:**
  - Hvorfor opfordrer Psyko-Søren Lucia til at skrive en ønskeseddel? Hvordan reagerer Lucia på dette? – og hvorfor skriver hun den alligevel?
  - Notér undervejs, når Lucia skriver et ønske: Hvad drejer det sig om, og hvordan hænger det sammen med handlingen, der udspiller sig?
- **Sandra Schwartz** bruger mange steder billedsprog/sammenligninger, når Lucia beskriver, hvordan hun har det. Vær opmærksom på disse, og skriv dem ned undervejs i din læsning.

- **Lucia er bogens hovedperson** – noter undervejs andre personer, vi møder, og vær opmærksom på, hvordan disse personer spiller en rolle for Lucia.

EFTER LÆSNING

- **For at få et overblik** over romanen og Lucias udvikling skal du lave en tidslinje med plads til flere spor:
  - Ønskerne
  - De sproglige billeder, der beskriver Lucias tilstand
  - Bipersonernes roller (klassekammeraterne, Tobias og faren) – er de statiske eller ændrer de sig undervejs?
  - Del tidslinjen med de andre i klassen
- **Hvad mener du** om bogens slutning? Hvorfor?
- **Temaerne** i *Sort Lucia* er blandt andet sorg, savn, håb og tilgivelse.
  - Med udgangspunkt i bogen skal du skrive et essay, hvor ovenstående tematikker indgår. Brug bogen som kilde, og kom med konkrete eksempler derfra.

PERSPEKTIVERENDE LÆSNING

Stian Holes billedbog *Annas Himmel* (2013): Ligesom *Sort Lucia* handler den om sorg og savnet af en mor, som er død.

Trine Bundsgaard Hvem kender Luna?

Luna er ved at blive kvalt af sin mors druk og løgne: En stærk historie om kærlighed, svigt og om at føle sig udenfor.

Luna er vant til at tage ansvar for sin mors liv, men hendes grænse er nået, og hun må væk! Studieturen med gymnasieklassen er Lunas vej ud og væk fra sin mor. Hun pakker sit tegnegrej og planlægger at blive i Paris, hvor hun kan være sig selv og måske leve af at tegne. Det er i hvert fald planen ...

Pressen skriver:

»En sød bog, der fremstiller verden på en romantisk måde, og giver håb for at alting kan blive bedre.« *8/10 – Bookeater*

»[Hvem kender Luna?] er en alvorlig, men samtidig livsbekræftende og hjertevarm historie om, hvordan venskaber og kærlighed kan få viljen og håbet til at spire igen.«

– Pia Gunilla Park, *Lektør*

»[Hvem kender Luna?] beskriver, hvordan det er at være ung og følsom uden at have fået kærlighed med i rygsækken. [E]n hård, men optimistisk og velskrevet bog.«

– Tine Gitz Lundsgaard, *Tårnby Kommunebiblioteker*

Trine Bundsgaard (f. 1971) er uddannet cand.mag. med hovedfag i dansk sprog og litteratur og sidefag i kulturformidling. Trine Bundsgaard har udgivet fag-, børne- og ungdomsbøger siden 2006. *Hvem kender Luna* er hendes først udgivelse hos Høst & Søn

UNDERVISNINGSFORSLAG til Trine Bundsgaard / HVEM KENDER LUNA?

FØR DU LÆSER

Du skal starte med at beskæftige dig med på bogens for- og bagside:

- **Titlen** er skrevet med versaler og på bogstaverne findes små illustrationer af hhv. en fugl og en pige i silhuet.
  - Hvilken stemning sætter titlens udformning dig i? Hvorfor?
  - Hvad kan fuglen symbolisere?
  - Pigen sidder på det yderste af kanten af R'et. Kan det symbolisere noget? Hvordan er hendes kropsholdning, og hvordan spiller det sammen med titlen *Hvem kender Luna*?
  - Hvad betyder navnet Luna? Kan det have en symbolsk betydning, der giver et hint om, hvad fortællingens hovedperson er for en pige?
- **Citatet** øverst på forsiden lyder: "Det skulle være en lettelse at komme væk, men det føles bare som et nederlag". Eiffeltårnet på bogens bagside foregriber, at turen væk går til Paris.
  - Skriv 4 minutters hurtigskrivning, hvor citatet og Paris indgår.

- På **forsidens venstre side** ses en bog med sider, der er revet ud. Hvad kan det symbolisere? Og hvordan kan det hænge sammen med citatet?

MENS DU LÆSER

Du skal have fokus på personbeskrivelserne, mens du læser:

- **I romanen** er mange karakterer dynamiske eller viser sig at være anderledes end først antaget. Noter undervejs, hvordan disse 4 personer er i begyndelsen, i midten og i slutningen af romanen: Luna, Malou, Amanda og Niklas.
- **Noter undervejs** Lunas møder med Lucille. Hvad gør disse møder ved Luna? Og hvilken funktion har Lucille for Lunas udvikling?

UNDERVISNINGSFORSLAG til Trine Bundsgaard / HVEM KENDER LUNA?

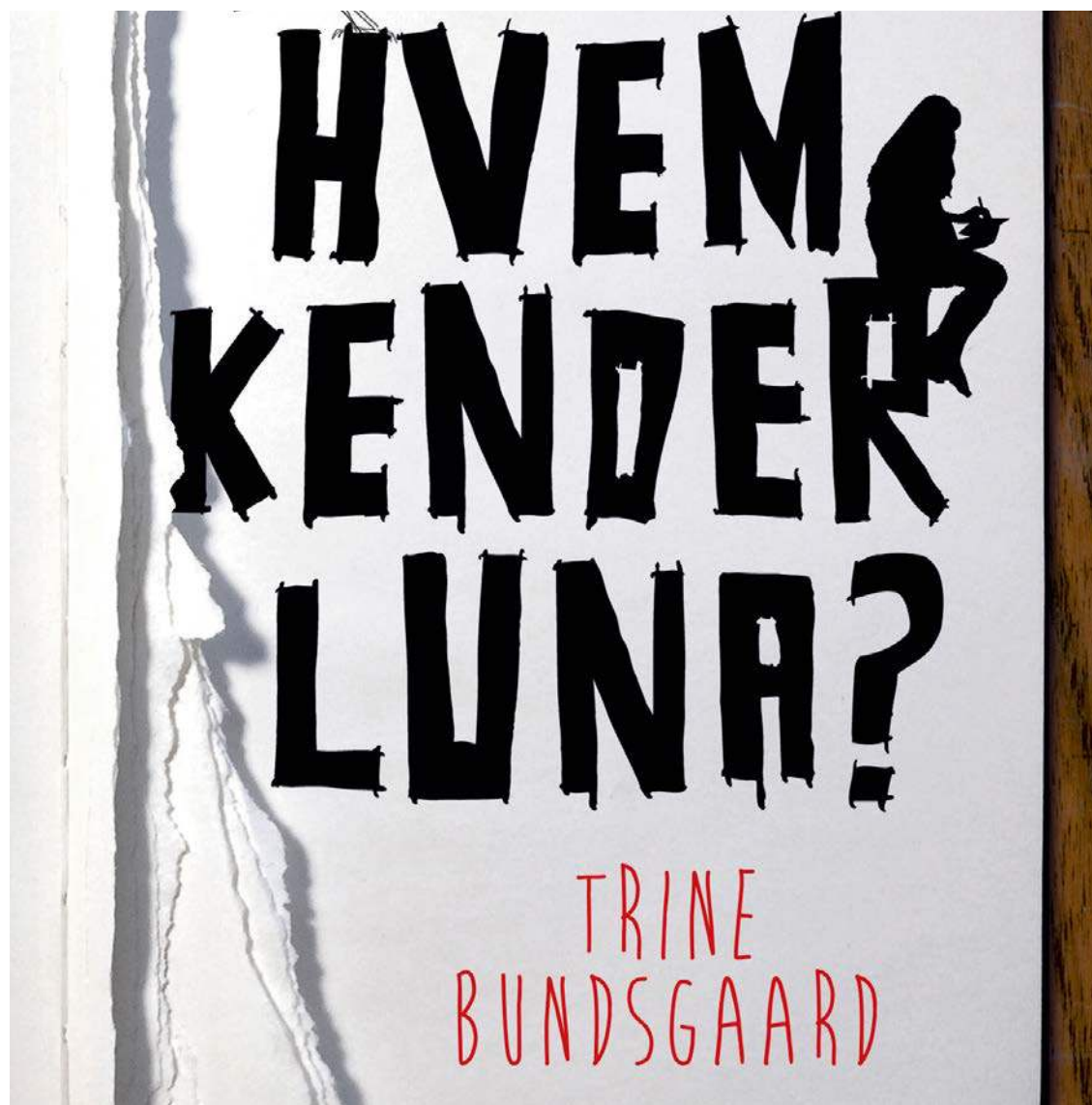
EFTER LÆSNING

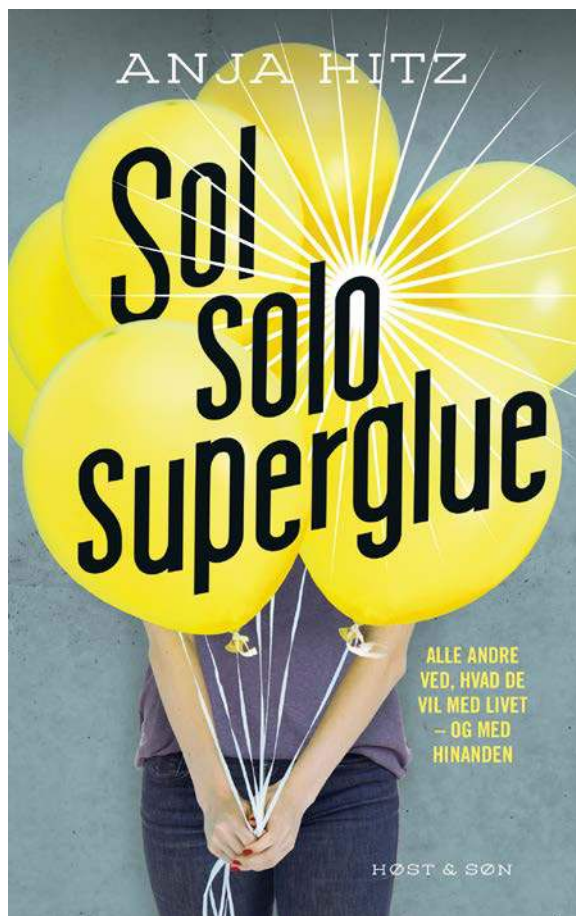
- **Find personbeskrivelserne** frem og skriv en dagbogsside fra én af personerne. Skriv i 1. persons fortæller og i nutid.
- **Udvælg en situation** eller en passage fra fortællingen, som gjorde særligt indtryk på dig.
  - Omskriv situationen, så den ikke står skrevet i 3. pers., men med en 1. persons fortæller med indre syn.
  - Drøft efterfølgende i plenum, hvad omskrivningen gør, og hvordan fortællertyper er med til at ændre vores opfattelse af den eller de personer, som medvirker i den udvalgte passage.
- **En tydelig tematik** i romanen er, hvordan det er at være barn af en misbruger.
  - Hvilke konsekvenser har det for Luna, at hendes mor er alkoholiker?
  - Hvad gør det for hendes måde at knytte venskaber og kæresterelationer på?
- **En anden tematik** er fordomme. Hvordan kommer det til udtryk?
- **Vend tilbage til dit arbejde** fra før du læste bogen.
  - Svar på de samme spørgsmål igen: Hvordan opfatter du nu symbolikken, titlen mv.?

- **Nu skal du først skrive og siden indtale en anmeldelse** på cirka 3 minutter, hvor forsidens symboler, citatet, personbeskrivelserne og tematikken indgår. Lydklippet skal afspilles for resten af klassen.

PERSPEKTIVERENDE LÆSNING

Historien om Hardy (2017) af Mette Eike Neerlin og Peter Bay Alexandersen: En billedbog, der ligesom *Hvem kender Luna?* tematiserer, hvordan det er at vokse op i et hjem med misbrug. Og hvad forældres svigt gør ved et barn. Den handler også om lysten til at gøre sig usynlig, om mod og om venskab.

Anja Hitz

Sol solo superglue

Om det vanskelige limbo mellem folkeskolen og uddannelses-arbejdslivet derefter: Hvad skal man vælge? Hvad bringer fremtiden?

Alle andre end Sara ved, hvad de skal efter niende, hvad de vil med livet – og med hinanden. For Sara er fritidsjobbet i onklens solcenter eneste faste holdepunkt i en rastløs sommer med Distortion, drive-in-bio, sugardating og en rejse til Prag. Og så er der kærligheden – den kunne Sara også godt tænke sig at lære lidt bedre at kende.

»Kunderne køber poletter af Sara mellem klokken 16 og 18. (...) Poletautomaten på væggen gik i stykker for flere måneder siden, og onkel Romer synes, den er for dyr at skifte ud. Det er den egentlige grund til, at Sara overhovedet har et fritidsjob. Mig eller en ny poletautomat? tænker Sara. Der er den fordel ved mig, at jeg også kan spritte af ...« (citater fra bogen)

Pressen skriver:

»Bogen er ikke lang (99 sider), men alligevel når den at komme ind på nogle vigtige emner, der helt klart er værd at læse om.«

8/10 stjerner - Bookeater

»Anja Hitz har skrevet en helstøbt historie om Saras følelser – en pige der er klar på livet og gerne vil afprøve grænser, men også selv reagerer, når hun bliver klar over, at hun er kommet på dybt vand. [...] Velskrevet lille roman, der anbefales til unge fra 8. klasse.«

- Lisbeth Thue Hansen, Lektør

Anja Hitz (f. 1969) er uddannet cand.mag. i filmvidenskab og dansk. Hun debuterede i 2002 med billedbogen *Min mor, mit muldyr*. Siden har hun skrevet fire bøger i romanserien *Mig og min familie* (2011–2013), der behandler den sammenbragte familie på en varm og humoristisk facon samt ungdomsbøgerne *Skrid mor!* (2014), *Ingen som Tilde* (2016) og *7 døgn for os* (2015), sidstnævnte sammen med Charlotte Glaser.

Læs mere på anjahitz.dk

UNDERVISNINGSFORSLAG til Anja Hitz / SOL SOLO SUPERGLUE

FØR DU LÆSER

- **Adskil ordene i titlen:** Sol Solo Superglue og skriv for hvert af dem en minibrainstorm. Hvilke associationer vækker de tre ord hver for sig?
- **Se herefter på forside- og bagsideillustrationerne.** Lav en beskrivelse og en symbolsk analyse, hvor du kommer ind på:
  - Ballonerne, f.eks. hvorfor er pigens ansigt dækket?
  - Solen
  - Farverne
  - Den bikiniklædte kvindes sammenhæng med / modsætning til forsidebilledet.
- **Citatet “Alle andre ved, hvad de vil med livet - og med hinanden.”**
  - Lav hurtigskrivning i 5 minutter: Skriv frit videre på citatet og læs efterfølgende teksten højt enten i plenum i klassen eller i grupper.
- **Med udgangspunkt i ovenstående opgaver: Hvad tror du bogen handler om?**
- **Se på kapitlernes titler og skriv præcis 75 ord,** hvor overskriften kan være enten ét eller flere ord fra udvalgte kapiteltitler, f.eks.: Solcenteret, Tunnelsyn, Smukke dig, Håb.
- **Gem de små tekster på 75 ord til senere arbejde.**

MENS DU LÆSER

- **Hav fokus på sproglige virkemidler, mens du læser, og notér undervejs, når du støder på:**
  - Sanselige beskrivelser, der lader dig høre, dufte, mærke, se eller smage Saras oplevelser.
  - Sproglige billeder, metaforer og sammenligninger.
- **Lav løbende en komposition/tidslinje med nedslag,** når Sara møder en ny mand. Enten perifært eller tættere på.

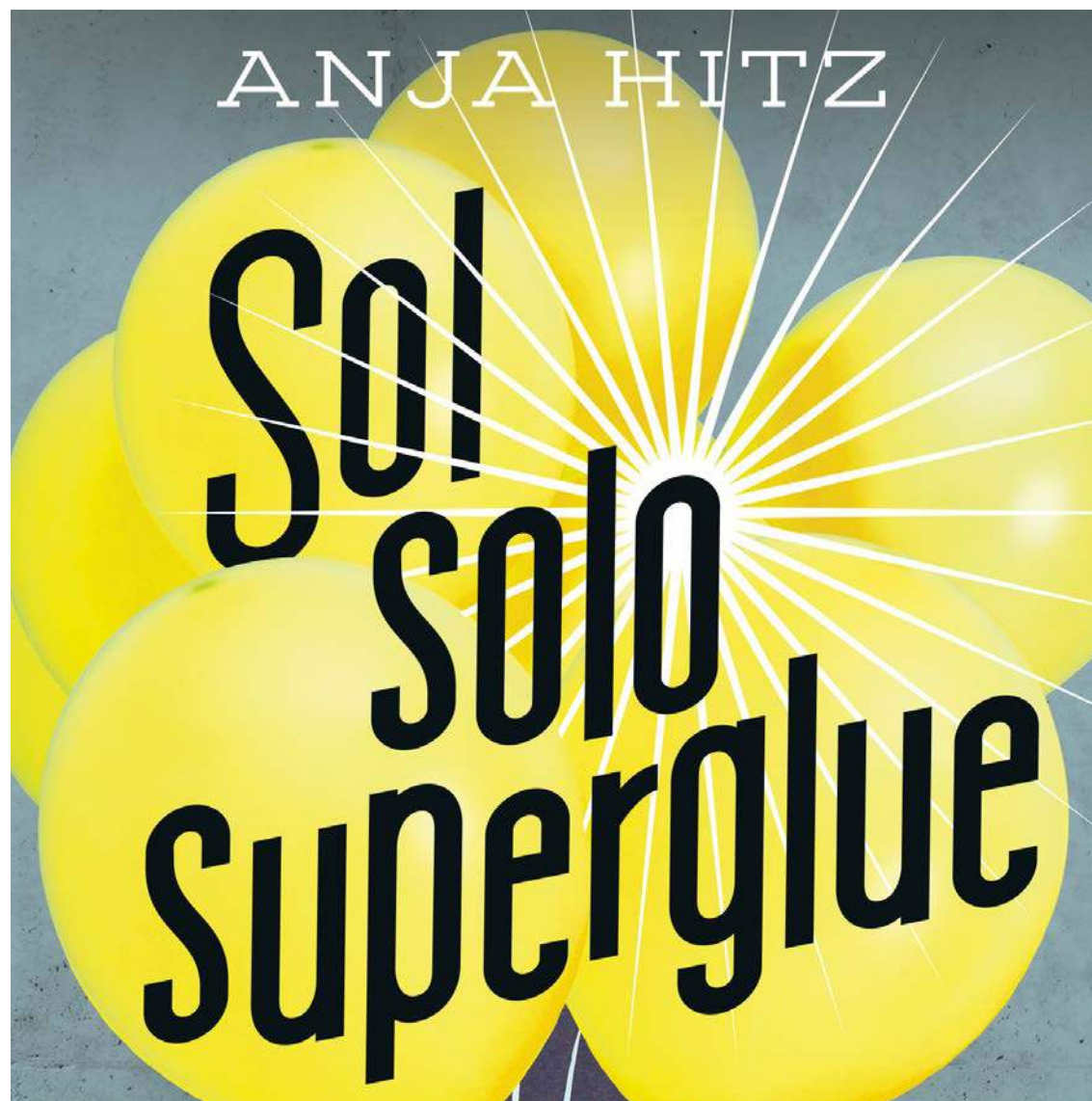
UNDERVISNINGSFORSLAG til Anja Hitz / SOL SOLO SUPERGLUE

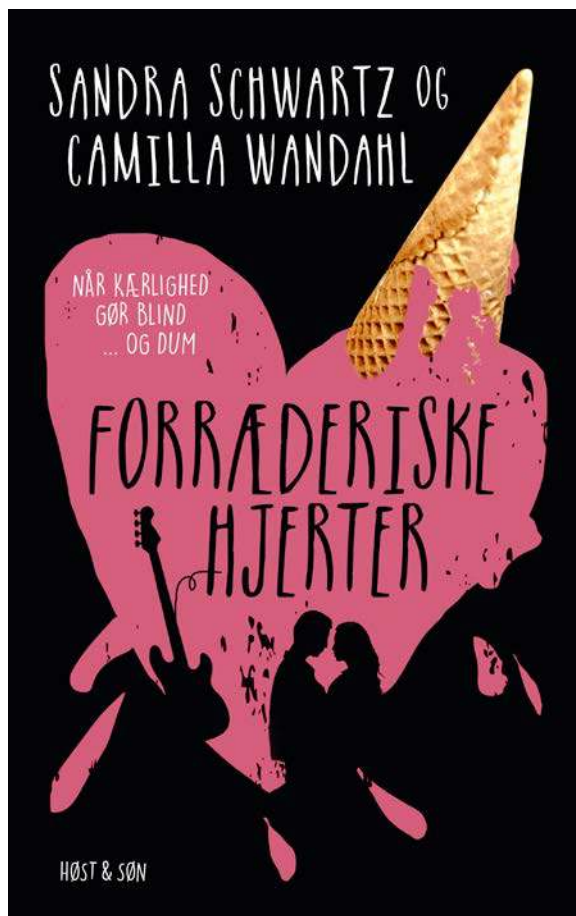
EFTER LÆSNING

- **Brug tidslinjen, du lavede, mens du læste:**
  - Hvilken betydning har de forskellige mænd i Saras udvikling henover sommeren? Hvordan afspejler hendes møde med de forskellige mænd hendes følelses- og udviklingsmæssige tilstand?
- **Hvilken betydning har solcenteret for Sara?**
  - Hvorfor er det så vigtigt for hende, at solarierne forbliver en del af det nye center?
  - Hvilken symbolsk betydning har den solbrune blondine i bikini, der hænger på butiksruden? Hvordan spiller ”hun” sammen med bogens titel og Saras udvikling sommeren over/bogen igennem?
- **Titlen**
  - Efter læsning: Hvordan hænger titlen sammen med fortællingen? Er det anderledes, end du forestillede dig, før du læste bogen?
  - Lav en ny titel, også med alliterationer, altså bogstavrim, der indlæste til at lave Instagram-lignende fotografier, der passer sammen med:
    - Dine egne tekster på 75 ord
  - De sanselige beskrivelser og sproglige billeder, du har udvalgt fra bogen

PERSPEKTIVERENDE LÆSNING

Sommerdreng (2013) af Rebecca Bach-Lauritzen, der ligesom *Sol Solo Superglue* foregår over en sommer og tematiserer unge menneskers udvikling, spirende seksualitet og identitet.

Camilla Wandahl & Sandra Schwartz Forræderiske hjerter

Et sommerhus, en stenstrand og en svigtende bikini. Om kærlighed og venskab og en mor, der ikke rigtigt kan finde ud af at være mor:

Lasse er vild med Fillippa. Fillippa har kysset med Marcus, men ved ikke lige, hvordan hun skal få fortalt det til Lasse, som Alma satser på at score. Forvirret? Det er Filippa! Og det bliver ikke bedre af, at hun skal to uger i sommerhus med sin mor, der igen er blevet droppet af en taber. Som altid træder Lasse til og tager med, men alligevel bliver det en sommerhustur, som Filippa aldrig vil glemme.

Pressen skriver:

»En velskrevet og inderlig historie om den svære skelnen mellem forelskelse, kærlighed og venskab og ikke mindst et kompliceret forhold til en mor, som selv har rigtig svært ved at finde fodfæste og være det fundament en datter kan læne sig op ad.«

– Pia Gunilla Park, Lektør

Camilla Wandahl (f. 1986) er uddannet folkeskolelærer og debuterede i 2009 med den anmelderroste ungdomsroman *Hjerte i vente*. Har siden bl.a. skrevet den popu-lære serie *VENINDER FOR ALTID* samt den letlæste serie *SØSTRE PÅ DE SYV HAVE*. Wandahl holder foredrag om sine bøger på skoler og biblioteker i hele landet og var blandt de nominerede til Orprisen 2017 med første bind i *ALT OM AT VÆRE PIGE*. Læs mere på camillawandahl.dk

Sandra Schwartz (f.1979) er uddannet på Statskundskab, debuterede som forfatter i 2012, og har fået udgivet bøger for både begynderlæsere og unge. Sandra holder gerne skriveworkshops og fortæller om sit forfatterskab på skoler og biblioteker. I 2012 startede hun Forfatterspirenes Skriveklub i Valby, som i dag er en stor succes og kører på sin 12. sæson. Læs mere på sandraschwartz.dk

UNDERVISNINGSFORSLAG til Wandahl og Schwartz / FORRÆDERISKE HJERTER

FØR DU LÆSER

- **Som det første skal du beskæftige dig med forsideillustrationen, bogens titel og citatet "Når kærlighed gør blind ... og dum":**
  - Lav en brainstorm: Hvad forestiller du dig, at bogen handler om?
  - Hvordan kan titlen hænge sammen med forsideillustrationen?
- **Læs nu bagsideteksten og skriv 4 minutters hurtig-skrivning om, hvad du forventer at møde i bogen:**
  - Hvorfor mon det bliver en sommerhustur, som Fillippa aldrig vil glemme?
  - På hvilken måde kan Fillippas mor mon ikke finde ud af at være mor?

MENS DU LÆSER

- **Læs kapitel 1 og skriv cirka en halv side, hvor du kommer ind på:**
  - Titlens sammenhæng med det første kapitels handling
  - Hvad du nu tror, resten af bogen kommer til at handle om.
- **Afgørende øjeblikke i fortællingen:**
  - Noter undervejs, når Fillippa både i relation til moren og til Marcus, Lasse og Alma oplever situationer, der kan have betydning for, at sommerhusturen bliver forandrende for hendes liv.

UNDERVISNINGSFORSLAG til Wandahl og Schwartz / FORRÆDERISKE HJERTER

EFTER LÆSNING

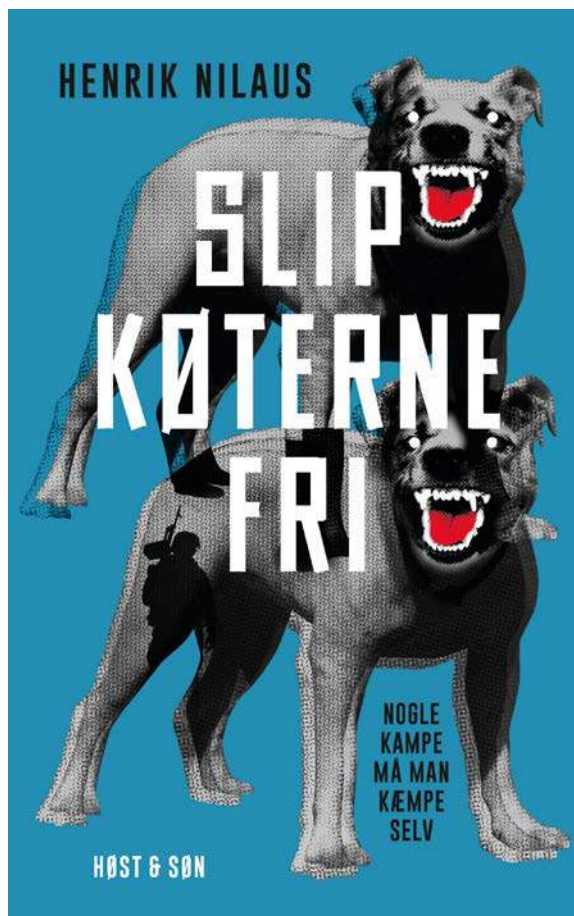
- **Brug arbejdet fra mens du læste romanen:** Hvilke hændelser har afgørende betydning for Fillippa?
  - Sæt romanens handling ind i berettermodellen for at få et overblik over fortællingens og dermed også Fillippas udvikling.
- **Vend tilbage til opgaverne og dit arbejde fra før du læste bogen:**
  - Besvar opgaverne igen for at gøre det klart, om dine antagelser i før-læsningen stemmer overens med din oplevelse, efter du har læst bogen.
- **Skriveøvelser om bogens temaer:** Venskab, kærlighed, seksualitet, forelskelse, ungdomsliv, identitet, udvikling. Vælg én eller flere af følgende opgaver:
  - Skriv et digt med titlen *Forræderiske hjerter*
  - Skriv en ny bagsidetekst, der udfolder romanens tematiske side
  - Skriv en anmeldelse af bogen, hvor du perspektiverer til dit eget / andres ungdomsliv i virkeligheden.

- **Lav en booktrailer til bogen.** Lad dig for eksempel inspirere af booktrailereren til romanen *Drengene* af Jessica Schiefauer, der ligesom *Forræderiske hjerter* blandt andet også kredser om seksualitet.

PERSPEKTIVERENDE LÆSNING

- *Drengene* (2014) af Jessica Schiefauer
- *Sommerdrenge* (2013) af Rebecca Bach-Lauritsen

Henrik Nilaus Slip køterne fri

**Om afpresning, mobning og at føle sig alene og magtesløs
- og om hævn:**

Da Johan flytter ind i nabohuset begynder Kalle at få problemer. Johan har to bidske kamphunde og et voldsomt temperament, og han udser sig Kalle som sit nye mobbeoffer. Hver eftermiddag afskærer han Kalles vej hjem fra skole og truer med at pudse hundene på ham, hvis ikke Kalle gør, som han får besked på. Ingen lytter, når Kalle fortæller om afpresningen, og efterhånden som truslerne bliver værre, indser han, at han må tage kampen op alene.

»»Bed! Den bed sgu da ikke. Når den bider, knuser dens kæber dine knogler. Det er kun et lille ord fra min side. Er du med?«
Jeg trak hurtigt cyklen forbi ham og sprang op på den. »Husk pengene i morgen,« råbte han efter mig. »Så de ikke bider dig. Bider rigtigt!« (Citat fra bogen)

Pressen skriver:

»Slip køterne fri er en letlæst roman, og så er det lidt af en gyser. Det er en uhyggeligt spændende og tragisk fortælling [...]«
- Birte Strandby, *Bogvægten*

»Velskrevet, spændende og barsk, letlæst bog om mobning.«
- Torben Wilhelmsen, *Lektør*

Henrik Nilaus (f. 1952) er uddannet fra Forfatterskolen for Børnelitteratur i 2001, men debuterede allerede i 1984. I 1999 sagde han sit job op for at fokusere fuldt ud på sit forfatterskab. Henrik Nilaus har skrevet mere end tyve bøger for børn og unge og var i 2008 nomineret til Orla-prisen for romanen Tokes maske.

Læs mere på henriknilaus.dk

UNDERVISNINGSFORSLAG til Henrik Nilaus / SLIP KØTERNE FRI

FØR DU LÆSER

- **Start med at se på bogens forside:**
  - Citatet "Nogle kampe må man kæmpe selv" spiller sammen med bogens handling.
Skriv hurtigskrivning i 4 minutter ud fra det.
  - Titlen *Slip køterne fri*: Hvilken stemning giver det, at der er en værdiladning i sætningen? Der står ikke "hundene", men "køterne" – hvorfor mon?
  - Kig på motivet af de to hunde på forsiden: Hvordan spiller det sammen med titlen og citatet? Hvilken stemning skaber teksten og billedet tilsammen? Hvilken fortælling forventer du at møde, når du åbner bogen? Bemærk skyggemotivet på den nederste hunds bagben – hvordan kan det hænge sammen med titlen?
- **Se herefter på bagsidebilledet:**
  - Hvad kan et skakspil symbolisere?
  - Hvorfor mon den væltede brik er rød? Hvad kan det symbolisere?
  - Hvordan kan den sorte kat passe ind i skakspillet og skakbrikkernes symbolik?

MENS DU LÆSER

- **Ondskab, mobning og hævn er nogle af temaerne i bogen.** Notér undervejs, når du læser passager, der viser disse tematikker.
- **Notér**, når Kalle skyper med sin bror i krig. Hvad er indholdet af disse samtaler? Hvordan afspejles samtalerne og brorens råd i Kalles handlinger?
- **Beskriv** Kalle i begyndelsen af bogen, i midten af bogen og i slutningen af bogen.
- **Skriv** konkrete eksempler, der understøtter din karakteristik.
  - Hvordan reagerer Kalles familie og kæreste på det, som han udsættes for? Moren, faren, onklen, broren, Liva? Har omgivelsernes reaktion en betydning for, hvordan han udvikler sig?

UNDERVISNINGSFORSLAG til Henrik Nilaus / SLIP KØTERNE FRI

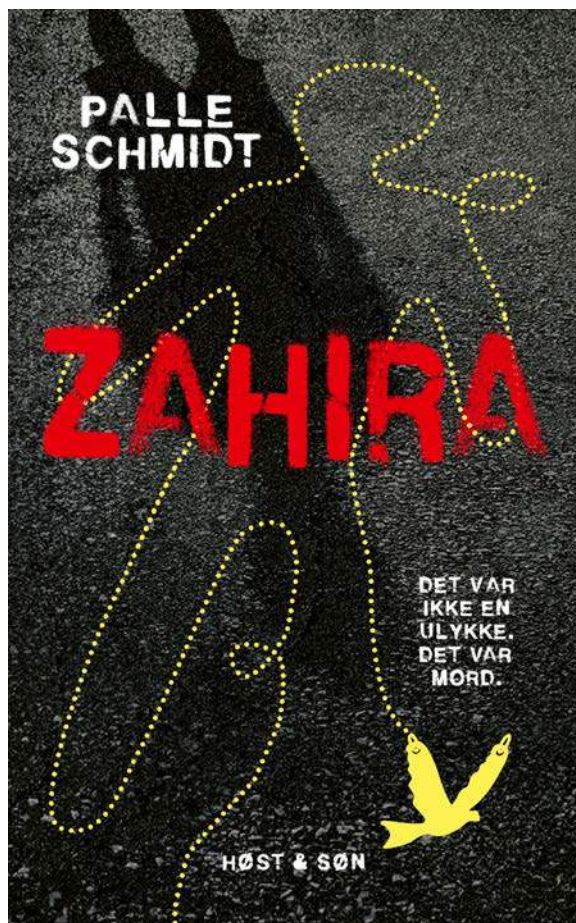
EFTER LÆSNING

- **Brug dine noter fra mens du læste bogen:** Om ondskab, mobning og hævn, Kalles skype-samtaler med broren og personkarakteristikken af Kalle.
  - Lav en tidslinje, hvor hvert af de tre punkter har hver sin farve, og beskriv udviklingen i hhv. mobning/ondskab/hævn, Kalles måde at håndtere sin situation og sammenhængen med brorens råd og sammenligninger med krigen og Kalles persons udvikling.
- **Vend tilbage til arbejdet fra før du læste bogen:**
  - Hvordan vil du nu forklare titlen, forsidebilledet, citatet og motivet med skakbrikkerne og katten på bagsiden? Hvordan er din opfattelse anderledes nu, hvor du har læst bogen?
  - Ordlyden i titlen *Slip køterne fri* kan hænge helt konkret sammen med Johans hunde og handlingen i forhold til dem i bogen. Men kan udtrykket også forstås på et mere symbolsk plan – fx i Kalles udvikling fortællingen igennem og måske brorens mission/handlinger i krigen? Hvordan?

PERSPEKTIVERENDE LÆSNING

Kenneth Bøgh Andersen og Lars Gabels grafiske roman *Skæbnemageren* (2017), der blandt andet tematiserer ondskab.

Palle Schmidt Zahira

Om Janus og Sami, som lever et fortabt liv i ghettoen: Da deres storesøster Zahira bliver dræbt, tvinger det de to brødre ud i et desperat hævntog. Og deres far er på listen over de mistænkte.

Da deres storesøster Zahira bliver dræbt, tvinger det de to brødre ud i et desperat hævntog. Og deres far er på listen over de mistænkte. Palle Schmidt har skrevet endnu en barsk ungdomsroman i en realistisk setting, denne gang en vaskeægte mordgåde. De to brødre Sami og Janus er dog ikke de helte, vi er vant til at se i detektivhistorier, men hvad de mangler i erfaring, har de til gengæld i motivation.

Pressen skriver:

»Palle Schmidt har skrevet en historie, der griber om struben.«
* * * * * - Steffen Larsen, Politiken

»En god læseoplevelse med et godt plot, masser af action og et interessant persongalleri. Bogen anbefales varmt.«
- Henrik Munch Jørgensen, Lektør

»Zahira er let at læse og rummer en spænding der effektivt trækker læseren igennem romanen [...] Hele romanen er præget af dystopi og giver et lidt håbløst portræt af det Danmark, der propper mennesker ind i klicheer. <<

* * * * * - Birte Strandby, Bogvægten

Palle Schmidt; (f. 1972) er selvlært illustratør, tegneserietegner og forfatter. Gennemførte i 2012 Master Class på Filmskolens manuskriptlinje og begyndte at genopfinde sig selv som forfatter til bl.a. ungdomsbøger som *Boomerang* (2013), *En del af mig* (2013) og *Natløb* (2014). Palle Schmidt er bl.a. kendt for sine anmelderroste grafiske romaner *Blodets Konkubine* (2008) og *STILETTO* (2012), der begge er udkommet i USA, samt Thomas Alsop, der blev udnævnt til årets bedste mini-serie 2014 af USA Today.

Læs mere på palleschmidt.dk

UNDERVISNINGSFORSLAG til Palle Schmidt / ZAHIRA

FØR DU LÆSER

- **Zahira er en krimi**
  - Undersøg typiske træk for genren og gem dine notater til efter endt læsning.
- **Kig på forsiden** og overvej flg. spørgsmål – gem dine notater til efter endt læsning:
  - Hvad ser du på billedet?
  - Hvad leder den gule linje dine tanker hen imod?
  - Hvem mon de to skygger i baggrunden tilhører?
  - Hvilken rolle kan den gule fugl spille? Hvad symboliserer fugle normalt?
  - Titlen er skrevet med rød skrift i versaler – hvad kan denne farve symbolisere?
  - Undersøg, hvad navnet Zahira betyder – hvorfor er navnet skrevet med rødt?
- **Kig på citatet**, der giver en ledetråd til, hvad bogen handler om. Hvad mon det er?

MENS DU LÆSER

- **Hvordan begynder romanen?**
  - Hvilken virkning har det, at vi inviteres ind i fortællingen in medias res?
  - Hvad er dit første indtryk af Janus? Af Sami? Kom med eksempler.
  - Hvilket miljø befinder vi os i? Kom med eksempler fra både det sproglige plan, fra handlingen og fra beskrivelser.
- **Notér undervejs** i din læsning, hvordan de to personer er – på henholdsvis det indre og det ydre.
- **Hvordan udvikler Sami sig?** Hvilken rolle spiller Astrid for Samis syn på sig selv?
- **Hvordan udvikler Janus sig?** Hvad er grunden til hans ændring?
- **Hvilken effekt** har kompositionen?
  - Hvad gør det for din oplevelse af situationen, at vi ser den fra forskellige synsvinkler?
- **Beskriv Zahira.**
- **Mordet?**
  - Hvorfor vælger brødrene at tage sagen i egen hånd?
  - Hvorfor tror de ikke på, at det er en ulykke?
  - Hvilke personer bliver mistænkt undervejs? Hvorfor?
  - Hvordan bliver det be- eller afkræftet, at de er skyldige?

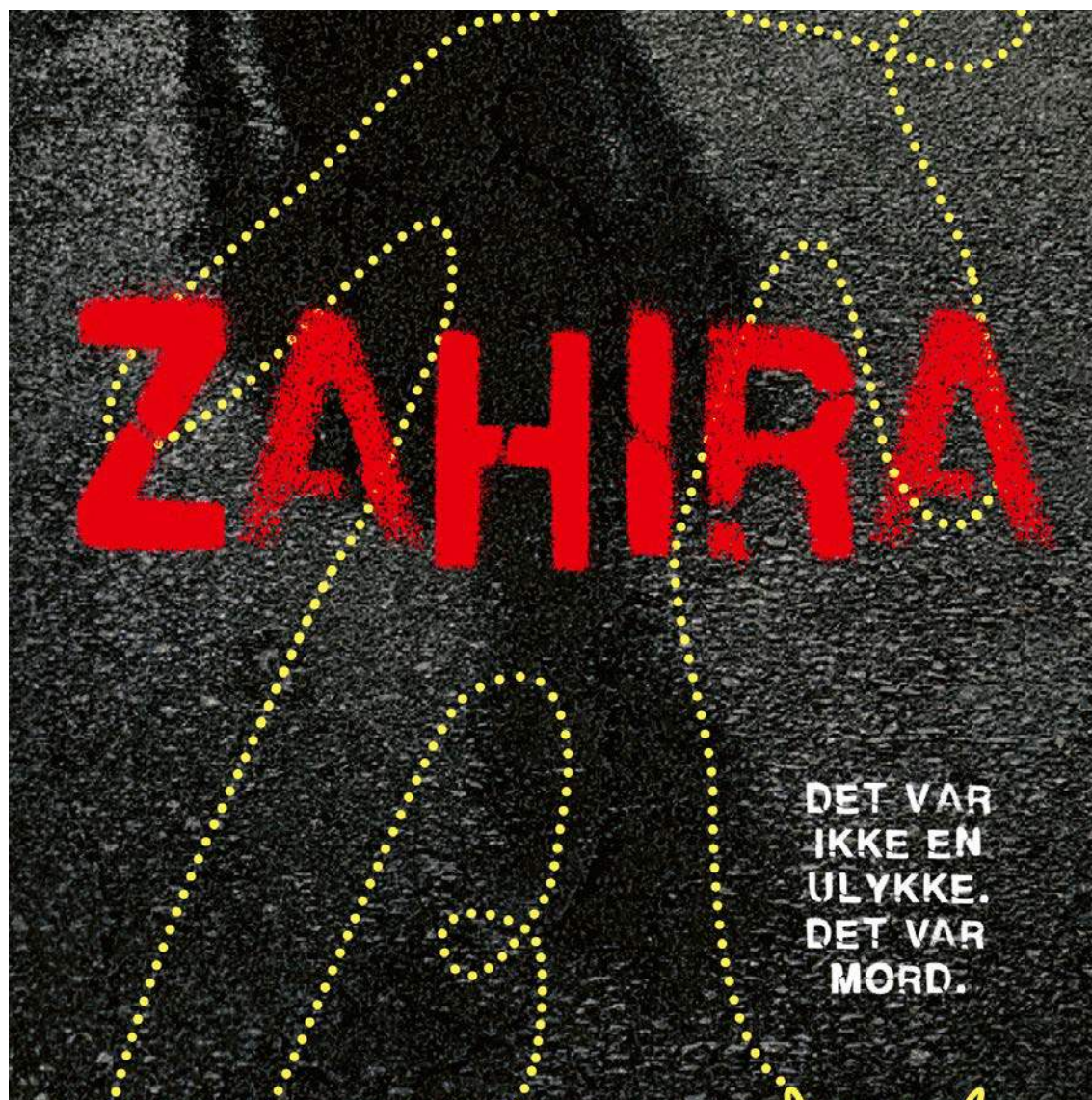
UNDERVISNINGSFORSLAG til Palle Schmidt / ZAHIRA

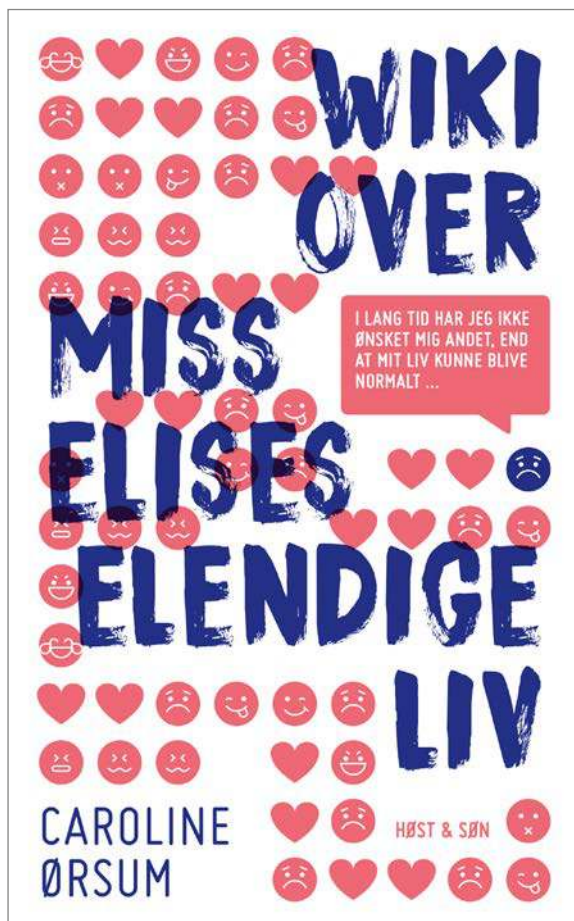
EFTER LÆSNING

- **Skriveøvelse:**
  - Skriv en halv sides dagbog for hhv. Sami, Janus og Zahira, der afspejler, hvordan de reelt er, tænker og føler.
- **Hvorfor kan bogen siges at være en krimi?**
  - Hvilke genretræk findes?
  - På hvilke måder afviger bogen fra genren?
- **Vend tilbage til dit arbejde med billedet, titlen og citatet på forsiden:**
  - Besvar spørgsmålene igen – hvordan forstår du nu de tre dele?
  - Hvordan hænger de sammen med bogens handling?
- **Lyt til sangen *Blackbird* af The Beatles:**
  - Hvad synes du om sangen?
  - Hvordan passer den til Zahira ud fra din oplevelse af hende?
- **Bogens temaer:**
  - Forståelse, forsoning og familie er nogle af tematikkerne i bogen. Hvordan kommer de til udtryk? Hvilke andre temaer findes i bogen? Hvordan kommer de til udtryk?

PERSPEKTIVERENDE LÆSNING

Et andet liv – en fletroman, *En anden del af mig* og *Natløb* er alle ungdomsromaner, som også er skrevet af Palle Schmidt. Det perspektiverende arbejde kan bestå i forfatterens særlige sproglige stil, i temaer, i arbejdet med spændingsgenrer og unge mennesker, og i arbejdet med komposition.

Caroline Ørsum

Wiki over Miss Elises elendige liv

Om en ung piges kamp med psykisk sygdom. Om at turde kaste sig ud i nye ting, selvom man er sårbar, har svært ved det med veninder og måske endda er på vej til at blive forelsket:

I over et år har Elise været moderator på Pale Blue Horizons danske fanside. Så da CrossroadsGirl, Monkey Boy, Moonlight-Kit og de andre fans aftaler at mødes inden koncerten, siger hun også ja, selvom hun er rystende nervøs. For hvad vil der ske, når de andre finder ud af, hvem Miss Elise i virkeligheden er? At hun har været indlagt på ungdomspsykiatrisk, og at hun hele tiden må kæmpe for at holde natteangsten og skyggequalmen på afstand? Elise opdager hurtigt, at tingene hverken går, som hun har håbet eller frygtet. Venskaber folder sig ud, en forelskelse spirer frem, og til koncerten sætter Elise sig selv på en måske umulig opgave.

Pressen skriver:

»En flydende fortalt og forholdsvist letlæst bog, som realistisk beskriver, hvordan det er at være psykisk ustabil og kæmpe med sig selv. [...] En troværdig og hurtigt læst bog til nok især de piger, som er fans af genren.« - Elisabeth Bennetsen, *Lektør*

»En vigtig bog, fordi den tager et emne op, som ellers er svært at snakke om.« - Stine Reinholdt Hansen, *Weekendavisen*

Caroline Ørsum (f. 1985), debuterede med *Hovedet i skyerne* (2009). Sammen med Ina Bruhn og David Meinke står hun bag ungdomskrimiserien *GENSTART* (2009-10) og den gotiske gyser *Ordenen* (2011). Caroline Ørsum er også forfatter til trilogien *Kys, SVED OG ROCK N' ROLL* (Zoom On 2012-13) og ungdomsromanerne *Siden for evigt* (2011), *Den første freak på månen* (2013) og *Kære dumme døde Vik* (2015). Caroline Ørsum er på evig jagt efter historier at folde ud, altid med en idé eller fire boblende i baghovedet. Hendes drivkraft ligger først og fremmest i nysgerrigheden efter at prøve at forstå, hvorfor vi handler, som vi gør. Hun holder også foredrag – og får et kick ud af at undervise unge forfatterspirer i at skrive. Læs mere på carolineoersum.dk

UNDERVISNINGSFORSLAG til Caroline Ørsum / WIKI OVER MISS ELISES ELENDIGE LIV

FØR DU LÆSER

- **Se på bogens titel** og citatet på forsiden:
  - Hvilke associationer får du, når du læser titlen?
  - Citatet afslører, at jeg-fortælleren ønsker sig et normalt liv. På hvilken måde tror du, at hendes liv er unormalt?
  - På forsiden findes en masse smileys blandet med hjerter. Hvad får det dig til at tænke på? Hvordan kan symbolerne hænge sammen med titlen og citatet på forsiden?
- **Skriveøvelse:** Beskriv på en-fire linjer, hvad følgende ord betyder og/eller hvad de betyder for dig:
  - Venskab
  - Katastrofe
  - Mirakel
  - Natteangst

MENS DU LÆSER

- **Notér undervejs**, når forfatteren bruger sproglige billeder/metaforer/talemåder til at forklare og beskrive et fænomen, en følelse eller et ord.
- **Elise ændrer sig** undervejs og træffer forskellige betydningsfulde beslutninger. Noter de steder, du synes det sker.
- **Fortællingen består** af forskellige modaliteter. Noter undervejs, når der er tale om henholdsvis SMS'er, skriverier på nettet og andet.
- **Sanser:**
  - Bliver du rørt nogle steder i løbet af fortællingen? Hvor og hvorfor? Er det på grund af indholdet eller på grund af et særligt sprog?
  - Griner/smiler du nogle steder i løbet af fortællingen? Hvor og hvorfor?

UNDERVISNINGSFORSLAG til Caroline Ørsum / WIKI OVER MISS ELISES ELENDIGE LIV

EFTER LÆSNING

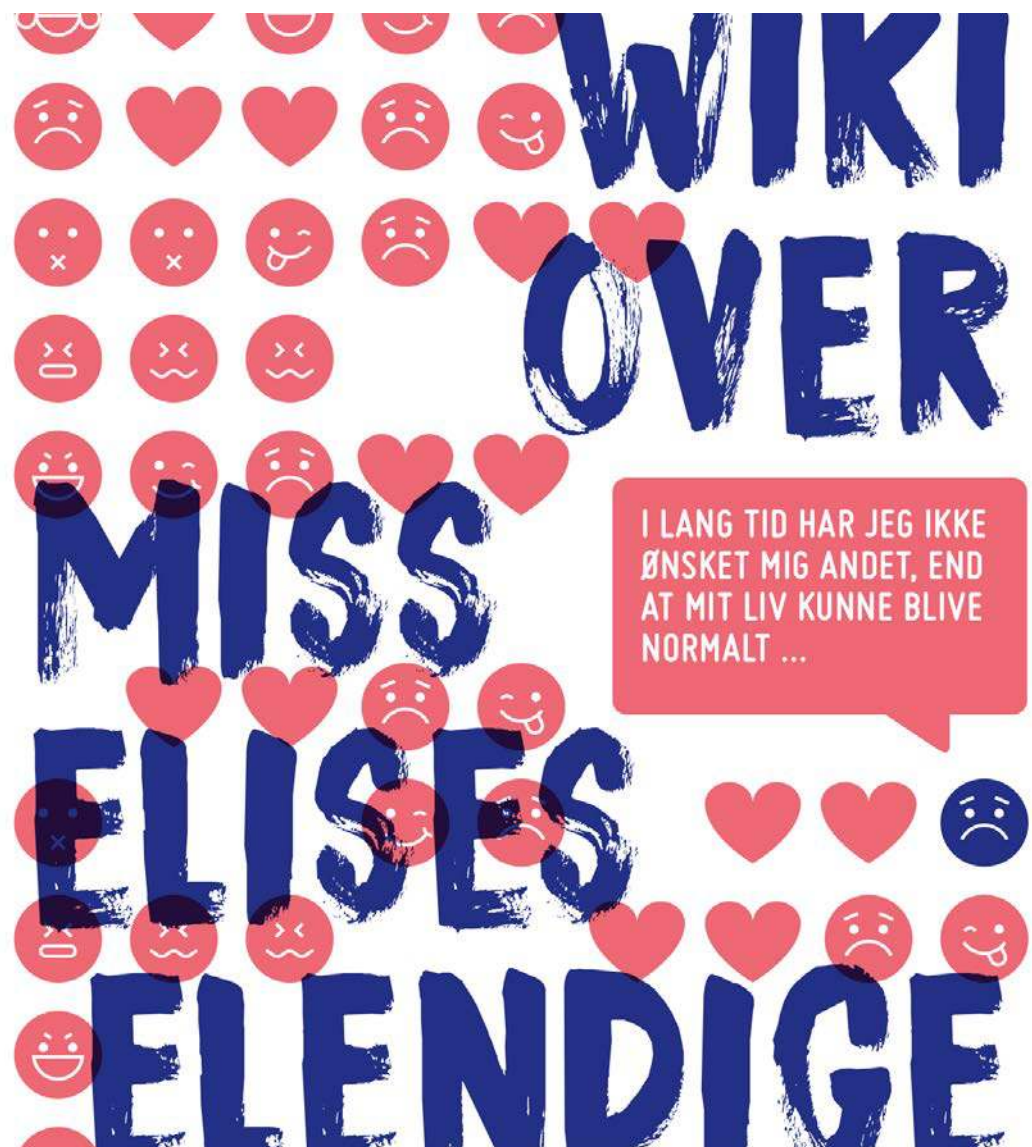
- **Skriveøvelser:**
  - Omskriv situationen mellem Robin og Elise nederst side 140 – midt på side 141, så synsvinklen er hos Robin: Hvordan oplever og føler han i situationen?
  - Udvælg et andet sted i teksten og omskriv det med synsvinkel hos Mathilde.
  - Skriv en Wiki over dit eget liv – eller dele af dit eget liv.
  - Skriv hurtigskrivning i seks minutter med titlen ”Håb”.
  - Vend tilbage til skriveøvelsen fra ”Før du læser” og forsøg nu at genskrive din beskrivelse af ordene med inspiration fra forfatterens måde at bruge sproglige billeder på – altså dit arbejde fra ”Mens du læser”.
  - Meddigtning:
Skriv en sms-korrespondance mellem Robin og Elise efter fortællingens slutning:
Hvad sker der? Hvordan skriver de sammen?
- **Udvælg nogle af kapitel-titlerne** (som du ikke allerede har arbejdet med):
  - Tag et Instagram-lignende billede til hver af titlerne og skriv en lille tekst samt passende hashtags.

- **Vend tilbage** til dit arbejde med symbolerne, titlen og citatet på forsiden:
  - Besvar spørgsmålene igen. Er din forståelse af forside, citat og titel nu anderledes? Hvordan?
- **Nogle af temaerne** i bogen er *venskab*, *angst* og *sygdom*
  - Hvordan kommer de til udtryk?
  - Skriv et essay om et af temaerne i bogen, hvor du både inddrager fakta, din læsning af Wiki over Miss Elises elendige liv, egne erfaringer og refleksioner.

PERSPEKTIVERENDE LÆSNING

Andre af Caroline Ørsums ungdomsbøger, fx *Kære dumme døde VIK*, handler også om blandt andet venskab og sorgbearbejdelse. *Kære dumme døde VIK* udmærker sig også ved forfatterens særlige sprog og stil, der kommer særligt tydeligt til udtryk i denne roman.

På Bornholm må man græde overalt af Martha Flyvholm Tode har flere temaer tilfælles med *Wiki over Miss Elises elendige liv* og benytter sig også af forskellige modaliteter med bl.a. faktalignende tekst.

»Fin og vedkommende roman om at skamme sig over sin krop, om venindejalousi og en klassetur til Lalandia. Især for 14-16-årige piger, men drenge kan også læse med.« – Lars Larsen, Lektør

Nassrin el Halawani Blottet

Blottet er en vedkommende fortælling om kropsskam, venindejalousi og forholdet til det andet køn.

Da Samiras dansklærer meddeler, at klassen skal på lejr tur til Lalandia, går Samira i chok. Hun hader sin krop og bare tanken om fire dage med fælles omklædning og badning i et badeland er så angstprovokerende, at hun overvejer at lægge sig syg. Men så er der lige det, at den lækre idrætslærer, Tobias, er den anden lærer på turen, og Samira vil gøre alt for at være sammen med Tobias. Næsten.

”Jeg aner ikke, hvor jeg skal se hen uden at stirre ind i en bar røv. Jeg vil bare væk herfra, men alligevel glør jeg. Glør på damen med maveskindet, der ser ud, som om det er krøbet i vask. Og på matronen, der kommer vadende med to kæmpe bryster. De giver sig ikke det mindste, men klitrer til hende, som to enorme madrasser.”

(Citat fra bogen)

Nassrins historier handler ofte om kulturelle møder eller om personlige og psykologiske problemer. Novellerne *Sommer og København* og *First Class Music* bliver brugt i undervisningen i grundskolerne og gymnasierne, som afsæt for forløb om bl.a. integration. Stilen i teksterne er ofte let satirisk og humoristisk og tit skrevet i jeg-form.

Nassrin el Halawani (f. 1972) er født i København. Hun er uddannet fra Forfatterskolen i 2007 og er cand.mag. i teatervidenskab og historie fra Københavns Universitet. Hun har arbejdet med kortfilm og noveller, og i 2011 blev hendes teaterstykke *Slotskarréen* opført på Det Kongelige Teater. Hun debuterede med novellen *Sommer og København* i antologien *Pære-perker-dansk* (2011). Udover at skrive, underviser Nassrin i drama og i dansk som andetsprog.

Nassrin mener, at det er vigtigt, at der kommer flere historier om mennesker med anden etnisk herkomst, hvor det etniske ikke behøver at være omdrejningspunktet.

UNDERVISNINGSFORSLAG til Nassrin el Halawani / BLOTTET

FØR DU LÆSER

- **Hvad kommer du til at tænke på**, når du hører ordet *Blottet*, som er bogens titel? Lav en brainstorm og del med klassen eller i en mindre gruppe.
- **Se på grafikken på omslaget** – hvordan hænger det sammen med titlen? Hvad forventer du dig af romanen ud fra de to ting?
- **Hvordan forstår du citatet på forsiden:** ”GRIN, HVIS DU VIL GRINE, APPELSINBALLE, JEG ER DA LIGEGGLAD”? Hvad betyder appelsinballe? Hvordan forestiller du dig, at personen, der udtaler dette, er? Hvordan har vedkommende det?
- **Læs bagsideteksten** og overvej flg. spørgsmål:
Hvad forstår du ved ordet kropsskam? Har du læst om det før? Har du selv oplevet det? Hvordan?
Hvordan og hvorfor tror du, at venindejalousi opstår?
Er der forskel på venindejalousi og jalousi i kæreste-forhold? Hvordan? Hvorfor opstår jalousi? Hvad er forskellen på misundelse og jalousi?
- **Lav en brainstorm** ud fra citatet ”Hvorfor har vi tøj på?”, som du vil møde inde i bogen.

MENS DU LÆSER

- **Kapitel 1**
Hvad får vi at vide om jeg-fortælleren her? Hvilket indtryk får du af hende? Hvorfor?
Hvilke andre personer møder vi? Hvordan præsenteres de?
- **Kapitel 2**
Hvilke nye personer møder vi her? Hvordan beskrives de af jeg-fortælleren? Hvilken oplevelse får du af jeg-fortælleren ud fra det og ud fra den måde, hun ser sig selv på og opfører sig?
Hvorfor flipper pigerne ud over, at Cecilie tager billeder i omklædningsrummet? Er deres reaktion okay? Hvorfor mon Cecilie har så mange selfies på telefonen? Hvorfor tager mange unge selfies, tror du?
- **Kapitel 3**
Hvad får vi her at vide om Cecilie? Hænger hendes skolefaglighed sammen med alle hendes selfies? Hvordan?
Jeg-fortælleren er glad for eventyret Kejserens nye klæder, Cecilie hader det. Hvorfor mon? Hvordan hænger det sammen med pigernes personligheder?
Cecilie og jeg-fortælleren er uenige om, om det er okay og en god idé at tage nøgenbilleder. Hvad synes du, og hvorfor?

UNDERVISNINGSFORSLAG til Nassrin el Halawani / BLOTTET

FØR DU LÆSER (FORTSAT)

- **Kapitel 4 og 5**
Hvad synes du om hendes drømme om Tobias? Er de realistiske? Hvorfor, hvorfor ikke? Hvorfor mon Samira er betaget af en lærer og ikke af en af drengene fra klassen?
- **Kapitel 6, 7 og 8**
Hvordan beskrives Cecilies værelse? Hvordan hænger det sammen med hendes ydre personlighed? Hvad er forskellen på Cecilie og Samiras oplevelse af deres bikini-shopping? Hvorfor lyver Samira for at kunne slippe derfra? Hvordan reagerer moren på, at Samira ikke har lyst til at tage til Lalandia? Hjælper det Samira? Kunne moren have sagt noget andet, der ville hjælpe til at ændre hendes holdning? Hvorfor, hvorfor ikke? På side 48 står: ”Så tænker jeg på Katja og på Julie med den rødmossede røv... hvorfor ikke vise sig fra sin smukkeste side og gemme det andet af vejen?” Hvad synes du om det udsagn? Hvorfor mon nogle af de andre piger i klassen er ligeglade med at vise deres kroppe?
- **Kapitel 9 og 10**
Hvad synes du om Cecilies opførsel over for Line? Hvorfor siger Samira ikke, hvad hun mener, men lader det hele være op til Cecilie?
- **Kapitel 15 og 16**
Hvordan er Samiras oplevelse i badelandet – i begyndelsen, og i slutningen? Hvordan opfører de forskellige piger sig over for hende? Hvilken påvirkning har det på Samira? Hvorfor tænker hun i slutningen af kapitel 16, at det er som at blive født på ny?
- **Kapitel 17-23**
Hvem tror du, har lagt billedet af Cecilie på Instagram? Hvorfor? Hvad synes du om de forskellige klassekammeraters reaktioner? Er de rimelige eller ej? Hvorfor er Samiras konklusion på, at Tobias ”skælder hende ud”, at hun ikke er værd at elske? Hvordan hænger det sammen med måden, hun har det på i øvrigt? Er hendes reaktion rimelig og proportionel med Tobias’ opførsel?
- **Kapitel 24**
Hvad synes du om Mads’ spørgsmål til Karen? Hvorfor tror du ikke, at Karen bader? Hvorfor giver hun eleverne lov til at gøre noget andet dagen efter?
- **Resten af bogen**
Noter undervejs, hvordan Samiras relationer udvikler og ændrer sig.
Notér undervejs, hvordan Cecilie opfører sig.

UNDERVISNINGSFORSLAG til Nassrin el Halawani / BLOTTET

EFTER LÆSNING

- **Hvad synes du om bogens slutning?**
Andrea og Ghazals opførsel? Cecilies opførsel?
Hvilken rolle spiller Mads i måden, som Samira har det på nu i forhold til i begyndelsen af romanen?
Hvorfor? Hvordan føler hun for ham? Hvordan er det forskelligt fra hendes optagethed af Tobias?
- **Hvordan har personerne**, fx Samira, Cecilie og Line udviklet, sig i løbet af romanen? Se tilbage til dine noter fra kapitel 1-3.
- **Vend tilbage** til dit før-læsningsarbejde.
Handlede romanen om det, som du forventede?
Hvordan forstår du nu citatet på forsiden af bogen?
Har du fået nye perspektiver på kropsskam, venindejalousi og forholdet til det andet køn? Hvordan og hvorfor?
Hvad er dit svar på spørgsmålet: Hvorfor har vi tøj på nu?
- **I begyndelsen** af romanen læser klassen HC Andersens *Kejserens nye klæder*.
Hvad handler eventyret om?
Hvordan kan du perspektivere Blottet til eventyret?
Forskelle, ligheder, sammenfaldende tematikker og lignende.
- **Skriv et essay** eller en klumme om emnet ”kropsskam”.

- Find et musikstykke med Adele, som du kan forestille dig har været med til at hjælpe på Samiras humør i begyndelsen af romanen.
Hvad handler dit valgte musikstykke om?
Hvordan kan det virke trøstende?
Kender du andre sange, der kan være med til at modvirke kropsskam, selvhad og forkerte følelser?

PERSPEKTIVERENDE LÆSNING

Før og efter Selma – en ungdomsroman, der ligesom *Blottet* indeholder tematikker som venindejalousi, usikkerhed og forholdet til det andet køn.

Camilla Wandahl

Før og efter Selma

Om to unge piger, der begge har problemer og dæmoner at slås med, og som hver især forsøger at dulme en indre tomhed med både sex og småtyverier.

Der er ingen i verden som Selma. Hun er den eneste der forstår det med Lauras mor. Og den eneste, der får Laura til at føle sig i live. Men det er Selma, der sætter reglerne. Og man svigter ikke Selma.

Bogen er fortalt fra Lauras synsvinkel og fortæller rå, kortfattet og rammende om magtrelationer mellem piger, om både Lauras kærlighed til og angst for at miste den tætte – og eneste – veninde.

Pressen skriver:

»Stærk, letlæst ungdomsbog om veninderne Laura og Selma og om deres problemer, som de dulmer med sex, alkohol og tyverier [...] Troværdig, velskrevet og gribende ungdomsbog om teenagelivets voldsomme følelsesliv, og om to veninder og deres tætte men ikke helt ligeværdige venskab [...] Bogen hører naturligt hjemme blandt de letlæste bøger for unge [...] Anbefales varmt til køb.« – Ole Laursen, Lektør

»Det er hudløs ærlig og brutal læsning, men én af de allervigtigste, og jeg er meget glad for, at jeg læste denne bog [...] Camilla Wandahl har sproget i sin magt og gør det så legende let. Ord, sætninger, stemninger og karakterbeskrivelser kryber ind under huden på læseren.«

Camilla Wandahl (f. 1986) er uddannet folkeskolelærer og debuterede i 2009 med den anmelderroste ungdomsroman *Hjerte i vente*. Hun har siden bl.a. skrevet den populære serie *VENINDER FOR ALTID* samt den letlæste serie *SØSTRE PÅ DE SYV HAVE*. Camilla Wandahl holder foredrag om sine bøger på skoler og biblioteker i hele landet og var blandt de nominerede til Orloprisen 2017 med første bind i *ALT OM AT VÆRE PIGE*.

Læs mere på camillawandahl.dk

**** – Eva Lucia Book Reviews

UNDERVISNINGSFORSLAG til Camilla Wandahl / FØR OG EFTER SELMA

FØR DU LÆSER

- **Se på forsidebilledet**, titlen og citatet Når livet fucker dig op, og du ikke ved, hvor du har din eneste veninde
Hvem mon Selma er? Hvorfor er titlen FØR OG EFTER SELMA?
Hvad kan der være sket før og efter hende?
Hvad vil det sige, at livet fucker op?
Hvilken stemning sætter forsidebilledet dig i? Hvordan har pigen på billedet det? Hvordan hænger det sammen med teksten på forsiden?
Forfatteren er Camilla Wandahl. Kender du andre af hendes ungdomsbøger? Hvis ja, hvilke temaer har de kredset om?
- **Se på bagsidebilledet** og læs også teksten på bagsiden af bogen
Hvilket udtryk har pigen på billedet? Hvilket indtryk får du af hende? Hvordan hænger det sammen med bagsideteksten?
”... Hun er den eneste, der forstår det med Lauras mor”. Hvad tror du, der er med Lauras mor?
Hvilke regler kan veninder sætte i venskaber? Hvilke regler tror du, at Selma sætter?
Mon Laura kommer til at svigte Selma? Hvordan? Og hvorfor tror du, som du gør?
Hvordan kan fx sex og vold dulme indre tomhed? Og hvad vil det i det hele taget sige, at føle en indre tomhed?

- **Skriv hurtigskrivning**, hvor du associerer frit ud fra følgende kapiteltitler, og læs din tekst højt i klassen:
Gennem huden
Et lækkert, kedeligt dydsmønster
I cirkler, du ved
Kaktusslag
Mor
Et kraftigt, brændende kys

MENS DU LÆSER

- **I bogen findes mange sproglige billeder**, der for eksempel er med til at sætte en stemning og beskrive Lauras følelser: ”Musikken dunker som en svag puls. Som om verden ånder en lille smule hurtigere og højere, jo tættere vi kommer på Olivers lejlighed. Det gør min puls også”.
Noter undervejs i din læsning flere eksempler på sproglige billeder, og beskriv hvilken virkning, de har.
- **Læs første kapitel** *Gennem huden* og beskriv dit første indtryk af henholdsvis Selma og Laura. Hvordan er forholdet mellem dem? Hvordan er magtbalancen? Hvordan ser du dette i teksten?

UNDERVISNINGSFORSLAG til Camilla Wandahl / FØR OG EFTER SELMA

- **Læs kapitel 2 og 3**
Et lækkert, kedeligt dydsmønster indeholder i sig selv en modsætning med både negativ og positiv klang.
Hvordan hænger det sammen med indholdet i kapitel 2 og 3?
Hvem er Lærke? Hvad får vi at vide om hende? Hvorfor skrives forholdet med hende i datid – hvad mon der er sket?
Hvordan virker Lærke i forhold til Selma?
Hvilket miljø befinder vi os i? Hvad er ”hjemme”? Hvorfor bor Laura ikke længere i parcelhuset, som hun beskriver i et flashback i første kapitel? Hvad er det med Lauras mor? Hvor er Lauras far?
Hvordan er Oliver? Hvordan er drengen med diamantpiercingen, der hjælper Laura? Hvordan virker han anderledes end nogle af de andre unge mennesker til festen?
- **Betonmuren:** Laura skriver FUCK DIG VERDEN på muren. Hvorfor skriver hun det der? Hvordan har hun det, og hvorfor? Noter undervejs i din læsning af bogen de ord, som skrives på muren, og hvilken virkning de har på Laura.
- **Læs kapitlet Kaktuslag**
Hvad er kaktuslag et billede på?
Hvordan har Laura det? Hun beskriver et hul i hjertet. Hvad betyder det, og hvorfor har hun den sådan?
Hvorfor mon Selma er den eneste, der forstår det med Lauras mor?
- **Nederst på side 54** står der: *”Det er på det tidspunkt, jeg opdager, at Shape er kommet. Han kigger direkte på os, mest på mig faktisk ... men hans blik, jeg kan sgu ikke helt forstå det, det er som om det gør mig flov”*. Hvorfor har Shapes blik den virkning på Laura? Og hvorfor har Shape mon det lidt specielle navn? Kan det hænge sammen med den måde han er på, eller hans rolle overfor Laura?
- **Læs kapitlet Mor**
Det nævnes igen, at Selma forstår Laura. Er du blevet klogere på, hvorfor mon?
Hvorfor svarer Selma ikke på Lauras besked? Hvad laver hun? Hvad skulle hun have ”et break fra” tidligere?
I skolen går Laura i gang med matematikopgaven. Hvorfor løser hun opgaven, som hun gør? Kan det have en sammenhæng med hendes egen familie? Hvordan?
Hvorfor tror du, at Laura reagerer, som hun gør overfor matematiklæreren Susanne, der forsøger at hjælpe?
- **Side 86:** Hvorfor siger Laura nej til Oliver? Hvad er det hun savner?
- **Hvordan fortolker du** de sorte sider i slutningen af bogen?
- **Side 112, om himlen,** står der: *”Den lyser midt i den grå himmel har nogen taget en kniv og skåret huller i skyerne, så lyset kan falde ned over os”*. Hvordan hænger dette sammen med handlingen og den stemning, der er i bogen ”Efter Selma”?

UNDERVISNINGSFORSLAG til Camilla Wandahl / FØR OG EFTER SELMA

EFTER LÆSNING

- **Beskriv, hvordan Laura har det** henholdsvis før og efter de sorte sider i slutningen af bogen. Kom med eksempler på dette. Hvad skyldes det, og hvordan ses det, at Laura aner håb og har forandret sig? Hvorfor råder psykologen hende til at sige farvel til Selma?
- **Hvad mener du om**, at det er Lærke, som redder Laura fra Selma i slutningen af bogen? Tror du, de to tidligere veninder kan at genoptage deres venskab? Hvorfor/hvorfor ikke?
- **Hvorfor er titlen på bogen FØR OG EFTER SELMA**, når den første handling i bogen ikke er før venskabet med Selma, men under?
- **På bagsideteksten** står der, at to unge piger hver især forsøger at dulme en indre tomhed. Hvad skrev du om indre tomhed i førlæringsarbejdet? Hvilken indre tomhed har Selma og hvorfor?
- **Find de bedste af de sproglige billeder** som du noterede ned under læsningen. Tag billeder á la Instagram, der passer til dine udvalgte sproglige billeder, og præsenter tekster og billeder for klassen.
- **Skriv en boganmeldelse** af FØR OG EFTER SELMA til et ungdomsblad. Kom ind på nogle af de ting, som du har arbejdet med før, under og efter læsningen, og giv din vurdering af bogen. •

PERSPEKTIVERENDE LÆSNING

ZAHIRA af Palle Schmidt. En ungdomsbog, der også viser, hvordan svære familiære omstændigheder kan påvirke unge mennesker og give dem et hårdt ydre, selvom de i virkeligheden savner og sørger indeni.

FORRÆDERISKE HJERTER som Camilla Wandahl har skrevet med Sandra Schwarts. Bogen handler om venskab, kærlighed og en mor, der har svært ved at være mor.

Annette Bjørg

Frihjul (udkommer februar 2019)

Om at tage på opdagelse – både på landevejen og i sig selv. Og finde sin egen vej.

Hun må ikke, men hun gør det, for bag rattet er det Nadia, som bestemmer.

”Da hun kører over broen, går det op for hende, at hun ikke har nogen plan for, hvor hun skal tage hen. Ikke for alvor. Det hele ligger åbent og venter som en sukkerknald af søde muligheder.”

17-årige Nadia er utilpas i gymnasiet, på jobbet, alle steder. Det eneste sted, hun føler fred og frihed, er bag rattet i de biler, som frister i farens garage. En morgen stjæler hun en af dem og stikker af. Hun støder på den jævnaldrende Michelle og bliver trukket ind i hendes kaotiske liv med kriminel kæreste og forældre, der ser den anden vej.

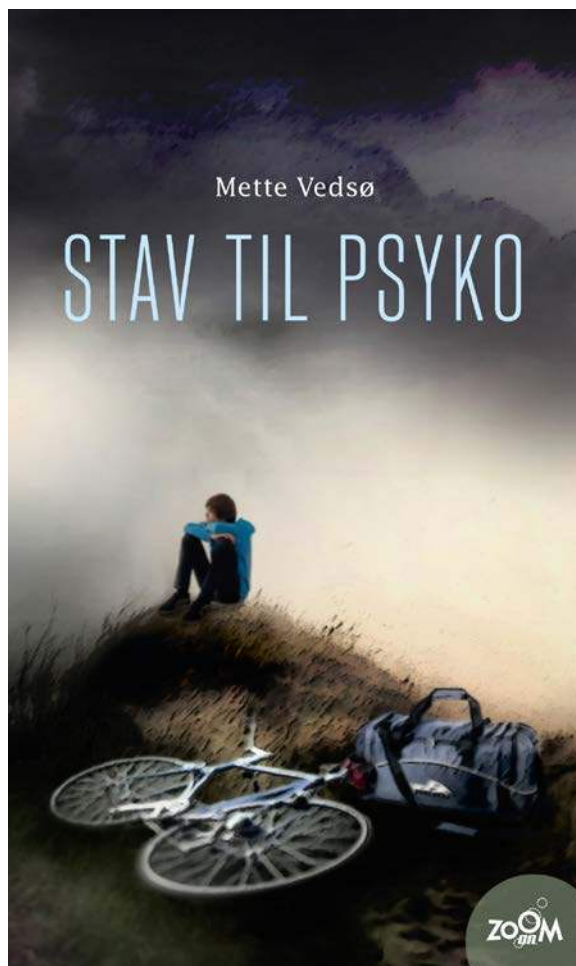
Annette skulle en omvej ad journalistuddannelsen, inden det tog form, og hun fik sat sine historier rigtigt sammen. Hun gik på Forfatterskolen for Børnelitteratur i perioden 2004-06 og debuterede som forfatter med billedbogen *Plasterpigen* i 2008. Annettes tilgang til teksterne er den realistiske. Og til hovedpersoner: en vekselvirkning mellem sårbarhed og styrke. Annette kan lide at sætte sine hovedpersoner i et dilemma, moralsk eller følelsesmæssigt, og se, hvordan de vælger at løse det. Det er ikke altid, hun selv ved det, når skriveprocessen går i gang. Det er igen det med at fare vild og finde frem.

Annette Bjørg fik i 2012 SKRIVERPRISEN for *Dødens år*. Hun har både skrevet billedbøger, romaner og letlæste bøger.

Da Annette Bjørg (f. 1964) var barn, var skolebiblioteket et af hendes yndlingssteder. Hun åbnede ofte den sorte ”Hvad kan jeg blive-kasse” og bladrede i kartoteksarkene: Astronaut, arkæolog, detektiv, skuespiller, journalist ... alle hendes drømme handlede om at gå på opdagelse. Hun husker ikke, at der stod noget om, hvordan man blev forfatter. Men Annette var tidligt klar over, at lysten til at sætte ord sammen og skabe historier var utrolig stor. En stræben efter at undersøge, fare vild og til sidst finde frem – både i tekst og tanke. Når Annette ikke læste de mange bøger, der blev slæbt hjem fra biblioteket, spillede hun håndbold.

Mette Vedsø

Stav til psyko

Om en ung drengs endelige oprør mod en tyrannisk far.

Michael flytter ind i den fine villa overfor Stella, og stemningen er spændt, da han træder ind i den nye klasse. Faren præsenterer ham som fodboldgeni og topscorer, men det viser sig, at det er på klassens dramahold, han gør sig bemærket. Her får han hovedrollen til årets juleforestilling, som dog forløber helt anderledes end forventet. Michael gemmer nemlig på dystre hemmeligheder og har en plan, som ingen af de andre kender til ...

Pressen skriver:

»Jeg kan ikke mindes at have oplevet noget tilsvarende. En rigtig fin læseoplevelse til alle i skolens overbygning. Bogen kan kun anbefales til alle biblioteker og centre for undervisningsmidler.« – *Mads Overmark, Lektor*

»Stav til psyko er nådesløs. Sådan er det for tiden. Letlæste ungdomsbøger har fat i nogle ubærlige lag, der bedst kan beskrives i kort form ... Mette Vedsø slår en ny ligeværdig tone an imellem børn og voksne ... Sjældent har man læst så velskrevet og velkomponeret og hjertetyngende en historie som Stav til psyko. Man får lyst til at gå ud og gøre verden lidt bedre bagefter.« * * * * * – *Steffen Larsen, Politiken*

Mette Vedsø (f. 1968) har altid skrevet og tegnet, både som barn og voksen, og indså på et tidspunkt, at hun nok hellere måtte overgive sig til bogstaverne. Her fandt hun en ro og en frihed og et afløb for sin livlige forestillingsverden. Mette Vedsø debuterede i 2010 med novellen *Tabernabo*, et hverdagsdrama, helt som hendes øvrige udgivelser, der også bevæger sig i virkelighedens ulidelighed. Mette har skrevet om skilsmisse i *Vera* og *Videre med Vera*, om integration i *Kærlighedskødboller*, *Kaos & Kolonihave* og *Kaffe i kommoden*, om psykopati i *Stav til Psyko* og om sorg og død i *Død og Citronmåne*.